

Concentratie van zaken Landelijk Parket en Functioneel Parket

**Afspraken tussen het College van procureurs-generaal en
Raad voor de rechtspraak over de verdeling van zaken van
het Landelijk Parket en het Functioneel Parket**

OPENBAAR MINISTERIE

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

mr. H.J. Bolhaar

College van procureurs-generaal

mr. F.W.H. van den Emster

Raad voor de rechtspraak

Den Haag, 7 februari 2012

Concentratie van zaken (LP en FP)

Samenvatting

Vanuit de bevoegdheid die het College van procureurs-generaal (het College) heeft op grond van artikel 139b van de Wet op de rechterlijke organisatie zoals deze luidt na inwerkingtreding van de Wet herziening gerechtelijke kaart (de wet hgk), heeft het College er voor gekozen de zaken van het Landelijk Parket (LP) en Functioneel Parket (FP) die vallen onder het voorliggende reglement, te behandelen in de zittingsplaats Amsterdam van de rechtbank Amsterdam, de zittingsplaats 's-Hertogenbosch van de rechtbank Oost-Brabant, de zittingsplaats Zwolle van de rechtbank Oost-Nederland en de zittingsplaats Rotterdam van de rechtbank Rotterdam. Op basis daarvan heeft het College de volgende afspraken gemaakt met de Raad voor de rechtspraak (de Raad):

- Alle LP-zaken (EK en MK) worden bij de in artikel 2 Sv genoemde vier rechtbanken geconcentreerd in de zittingsplaatsen: Amsterdam, Rotterdam, 's-Hertogenbosch en Zwolle;
- Alle MK-zaken van het FP worden bij de in artikel 2 Sv genoemde vier rechtbanken geconcentreerd in de zittingsplaatsen: Amsterdam, Rotterdam, 's-Hertogenbosch en Zwolle;
- EK (PR en EPR) zaken van het FP worden bij de 10 rechtbanken behandeld.
- De vier rechtbanken organiseren in de zittingsplaatsen Amsterdam, Rotterdam, 's-Hertogenbosch en Zwolle gespecialiseerde kabinetten RC;
- Per rechtbank zal één administratief centrum (één loket) voor strafzaken ingericht worden.
- Realisatie van de afspraken vindt binnen maximaal vijf jaar na inwerkingtreding van de Wet herziening gerechtelijke kaart plaats. De realisatie van één administratief centrum per rechtbank zo spoedig mogelijk na inwerkingtreding wet hgk;
- Strafzaken die niet onder het regime van bovengenoemde afspraken vallen, worden in principe behandeld op maximaal 20 zittingslocaties (de huidige arrondissementshoofdplaatsen en Lelystad).

Met deze afspraken, die aan de hand van criteria als complexiteit en volume van zaken tot stand zijn gekomen, is de kwaliteit van de strafrechtspleging en de borging daarvan, ook voor de toekomst voldoende gegarandeerd.

Inleiding

In het kader van het wetsvoorstel herziening gerechtelijke kaart zijn College en Raad met elkaar in gesprek over de ontwikkeling van zaakstromen in relatie tot de organisatie van die zaakstromen in de nieuwe constellatie. De gesprekken richten zich op de verdeling van zaken uit het domein van het LP en FP, de daarbij behorende inrichting van logistieke processen en de termijn waarbinnen de concentratiebewegingen geëffectueerd worden.

Het College dient een reglement op te stellen waarin deze opschaling geregeld wordt. De wettelijke basis voor dit reglement is opgenomen in het voorgestelde artikel 139b van de Wet op de rechterlijke organisatie (“de wet RO”). Daarin is ook geregeld dat het College de Raad in de gelegenheid moet stellen om zijn zienswijze over het ontwerp van dit reglement naar voren te brengen.

Op grond van artikel 139b van de wet hgk wordt artikel 2 Sv aangepast, waarmee aanvullende concentratie van LP- en FP-zaken naar vier rechtbanken mogelijk wordt¹.

Dit document is een, door College en Raad gezamenlijk opgestelde, invulling van het nieuwe artikel 139b in de Wet RO.

Uitgangspunten

Voorop staat een door College en Raad gedeeld uitgangspunt over de kwaliteit van de strafrechtspleging en de borging daarvan, en dat de organisatie van de zaakstromen hieraan bij dient te dragen.

Verder is als algemeen uitgangspunt gesteld dat de concentratie van zaakstromen een dynamisch proces is; het dient telkens aangepast te kunnen worden aan veranderingen in het volume en/of de complexiteit van het zaaksaanbod.

Bij de vaststelling van welke categorie zaken voor concentratie in aanmerking komt, spelen twee variabelen een belangrijke rol. De mate van specialistische kennis die benodigd is om de zaken uit een bepaalde categorie op niveau te kunnen beoordelen, in combinatie met de mate waarin de zaak voorkomt, het volume. Bij een categorie zaken waarbij specialistische kennis noodzakelijk is en waarvan het aantal zaken (relatief) laag is zal voor concentratie naar vier rechtbanken worden gekozen. Op deze wijze krijgen zaken uit een dergelijke categorie de kwalitatieve aandacht die het verdient en wordt, bij zowel het OM als de Rechtspraak, de professional in staat gesteld zijn specialisme te onderhouden en te verdiepen.

Criteria

Zaken die in aanmerking komen voor concentratie bij één der vier gespecialiseerde rechtbanken betreffen vooral grootschalige en vaak ingewikkelde zaken, waarin het LP en het FP ook nu al veelal samenwerken. Om meer objectief te kunnen bepalen welke (categorieën) zaken voor concentratie naar één der vier gespecialiseerde rechtbanken, is een aantal criteria benoemd. Een combinatie van de volgende criteria en afwegingen bepaalt of een categorie zaken voor concentratie in aanmerking komt. Ook kan op basis van deze criteria worden bepaald of bepaalde zaak uit een zaakscategorie voor ‘opschaling’ in aanmerking komt. Bijvoorbeeld mensenhandel en cybercrime; voor deze categorie zaken is een gespecialiseerde officier van justitie op tien parketten beschikbaar en het specialisme is landelijk

¹ Rechtbank Amsterdam, rechtbank Oost-Brabant, rechtbank Oost-Nederland, rechtbank Rotterdam.

geconcentreerd bij het LP. Indien de complexiteit en of de omvang van een zaak het noodzakelijk maken dat een zaak op landelijk gespecialiseerd niveau moet worden behandeld, dan kan het LP, of ingeval het een expertise van het FP betreft, het FP, deze zaak aanbrengen bij één van de vier gespecialiseerde rechtbanken.

criterium ‘bijzondere expertise’

Van een bijzondere expertise is sprake als de hoogwaardige behandeling van een categorie zaken kennis van specifieke wetgeving of ervaring met de behandeling van een bepaalde categorie zaken vereist waarvoor meer dan gemiddelde kennis nodig is. Om de betreffende categorie van zaken te behandelen moeten door een officier van justitie of een rechter bijvoorbeeld aanvullende cursussen worden gevolgd of is ruime ervaring met de betreffende categorie van zaken nodig.

criterium ‘volume’

Voor een kwalitatief hoogwaardige behandeling van zaken is per arrondissement een minimum aantal zaken per jaar vereist teneinde de expertise op niveau te kunnen handhaven. Bij een volume van landelijk minder dan 500 zaken per jaar bestaat er een indicatie om die categorie zaken te concentreren bij de vier gespecialiseerde rechtbanken. Het volumecriterium dient daarbij steeds te worden beschouwd in samenhang met de criteria van ‘bijzondere expertise’, aansluiting bij ketenpartners en gezonde bedrijfsvoering. Het volume alleen is niet bepalend.

Naast beide bovengenoemde criteria zijn de volgende afwegingen medebepalend:

‘aansluiting bij ketenpartners’

De aanwezigheid van ketenpartijen voor een bepaalde categorie zaken op een bepaalde locatie kan een reden zijn om die categorie zaken bij de desbetreffende rechtbank te concentreren.

‘gezonde bedrijfsvoering’

Het concentreren van een bepaalde categorie zaken kan de efficiency van de afdoening bevorderen, bijvoorbeeld door de optimale inrichting van logistieke processen.

Vanuit de bevoegdheid die het College op grond van artikel 139b van de wet hgk heeft, heeft het College er voor gekozen de zaken van het LP en FP die vallen onder het voorliggende reglement, te behandelen in de zittingsplaats Amsterdam van de rechtbank Amsterdam, de zittingsplaats 's-Hertogenbosch van de rechtbank Oost-Brabant, de zittingsplaats Zwolle van de rechtbank Oost-Nederland en de zittingsplaats Rotterdam van de rechtbank Rotterdam.

De zaakstromen van het LP en FP zijn veelal afkomstig van de gespecialiseerde opsporingsinstanties waar het LP en het FP het gezag over uitoefenen. Dit betreft respectievelijk de Nationale Recherche (maar in voorkomende gevallen ook KMAR en Rijksrecherche) en de Bijzondere Opsporingsdiensten (bijv. FIOD).

Daarnaast betreft dit zaken waarvan het expertise bij het LP en/of FP is geconcentreerd. Bijvoorbeeld zaken m.b.t. mensenhandel of cybercrime. Opschaling van deze zaaksoorten vindt alleen plaats wanneer dit de expertise van de arrondissementale expertise overstijgt (de zgn. tweedelijns expertise).

Op basis van bovenstaande alsmede een analyse van de LP en FP-zaken op basis van genoemde criteria en overwegingen, heeft het College de volgende afspraken gemaakt met de Raad:

- Alle LP-zaken (EK en MK) worden bij de in artikel 2 Sv genoemde vier rechtbanken geconcentreerd in de zittingsplaatsen: Amsterdam, Rotterdam, 's-Hertogenbosch en Zwolle;
- Alle MK-zaken van het FP worden bij de in artikel 2 Sv genoemde vier rechtbanken geconcentreerd in de zittingsplaatsen: Amsterdam, Rotterdam, 's-Hertogenbosch en Zwolle;

EK (PR en EPR) zaken van het FP worden bij de 10 rechtbanken behandeld.

College en Raad bepalen jaarlijks in januari op basis van voornoemde criteria welke zaakscategorieën bij de vier gespecialiseerde en welke zaakscategorieën bij de 'normale' rechtbanken kunnen worden behandeld.

Bovengenoemde zaken omvatten voor een groot deel zaken die geduid worden als megazaken. Hierbij dient opgemerkt te worden dat dit niet alle megazaken betreft. Megazaken die door een officier van justitie van een arrondissementsparket behandeld worden vallen niet onder het regime als bedoeld in het aangepaste artikel 2Sv.

Concentratie en deconcentratie

Voornoemde criteria blijven telkens van toepassing, op geconcentreerde zaakscategorieën, als op nog niet geconcentreerde. Als een bepaalde zaakscategorie niet meer aan de vereiste criteria voldoet, dan valt de categorie terug van de vier gespecialiseerde naar de tien 'normale' rechtbanken. Voor bijvoorbeeld cybercrime, dat nu als specialistisch wordt aangemerkt, zou op den duur door een toename van het volume en/of door vereenvoudiging de situatie kunnen ontstaan dat cybercrime als "algemeen" aangemerkt kan worden en gedeconcentreerd wordt. Daarnaast kunnen ook nieuw soorten van specialismen ontstaan die dan de omgekeerde route kunnen bewandelen.

Voor wat betreft de strafzaken die niet door het LP of FP behandeld worden geldt dat deze in principe op maximaal 20 zittingsplaatsen (de huidige arrondissementshoofdplaatsen en Lelystad; 'niveau 20') worden behandeld. Met 'maximaal' is bedoeld dat het de besturen van rechtbank en parket mogelijk gemaakt moet worden om arrondissementale specialismen binnen een rechtbank op een locatie te concentreren. Bijvoorbeeld megazaken, dat in het 'Kader zaaksverdeling strafrecht' van de Raad op niveau 10 wordt gezien. Met 'in principe' is bedoeld dat PR- en overlastzaken met een bijzondere lokale relevantie incidenteel op niveau 32 kunnen worden behandeld.

Gespecialiseerde kabinetten RC

De wet hgk ziet er op toe dat aan de gespecialiseerde rechtbanken ook gespecialiseerde kabinetten van de rechter-commissaris (RC) zijn gekoppeld. Het College en de Raad spreken af dat deze gespecialiseerde kabinetten RC bij de vier rechtbanken in de zittingplaatsen Amsterdam, Rotterdam, 's-Hertogenbosch en Zwolle worden gevestigd.

Administratieve concentratie per arrondissement

Vanuit de behoefte aan een eenduidig logistiek proces en daarmee een borging van de kwaliteit delen Raad en College het standpunt dat stukken op één locatie van een rechtbank (administratief centrum / loket) kunnen worden aangeleverd. De Raad zal er bij de fusiebesturen op aandringen dat dit in de lokale plannen wordt opgenomen. Deze afspraak betreft alle strafzaken. De Raad zal er bij de gerechtshoven op aandringen dit administratief centrum zo spoedig mogelijk na inwerkingtreding van de wet hgk te realiseren.

Groei-model

Voor zowel OM als Rechtspraak geldt dat de concentratie van specialistische capaciteit en de verlegging van zaakstromen een gefaseerde ontwikkeling is. College en Raad achten het realistisch om de gemaakte in dit document beschreven werkwijze t.a.v. concentratie en deconcentratie van zaakscategorieën binnen maximaal vijf jaar te realiseren.

Een dergelijke termijn geeft zowel het OM als de Rechtspraak voldoende gelegenheid de processen hierop in te richten en samen te bouwen aan de juiste kennis op de juiste plaats. Daar waar concentratie van zaakstromen en/of de inrichting van gespecialiseerde kabinetten RC eerder gerealiseerd kan worden, zal dit ook gebeuren.

Raad en College spreken af dat vanaf heden wordt toegegroeid naar concentratie van zaakscategorieën die daar op basis van de criteria voor in aanmerking komen naar vier gespecialiseerde rechtbanken en parketten.

Daar waar voor inwerkingtreding van de wet hgk op andere dan de vier specialistische rechtbanken zaakscategorieën worden behandeld die op basis van de criteria in aanmerking komen voor concentratie, geldt dat het volume van die zaken bij die rechtbanken niet zal toenemen.

OPENBAAR MINISTERIE

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak